

A területen már a 12. századtól temető volt a középkori templom körül és egészen 1777-ig temetkeztek a környéken. Mivel a temetőt kerítés vette körül, kiterjedése nem változott, a különböző korok halottait egymásra temették. A többrétegű temetőt a 18. század második felében az új templom és a plébánia építéskor végzett földmunkák során megbolygatták. Sok szórvány emberi csont került a felszínre (melyek a környéken ma is mindenütt fellelhetőek). Ekkor helyezték el az elbontott középkori ház padlózatán a most előkerült emberi csontmaradványokat.

SIKLÓSI GYULA

40. Budapest, I. Csónak utca 1–3.

Kö, Tö

A részletes jelentést lásd a 99. oldalon.

TÓTH ANIKÓ

41. Budapest, I. Kapisztrán tér, Mária Magdolna (volt helyőrségi) templom

Kk

Az újonnan építendő helyőrségi templom előkészítő munkájaként a helyreállított háromhajós templom hajójának K-i felében folytattunk 2001 májusától októberig régészeti kutatásokat. A korábbi feltárások alaprajzi megfigyelésének pontosítása, kiegészítése, dokumentálása megtörtént. A főhajó területén az eredeti sziklafelszín igen mélyen találtuk meg, elképzelhető, hogy itt egy árok húzódott. A 2001-es ásatás során 36 db sírt tártunk fel.

BENCZE ZOLTÁN

42. Budapest, I. Kapucinus utca 4–6.

LT, Á, Kk, Tö

A Budapesti Történeti Múzeum Középkori osztálya előzetes régészeti szondázó kutatást végzett a telken 2001. november 5–26. között abból a célból, hogy a terület régészeti jelenségeit, azok elhelyezkedését és szintviszonyait felderítse, és meghatározza a teljes régészeti feltárást igénylő terület nagyságát, illetve a teljes feltáráshoz várható időtartamát.

A telken korábban földszintes lakóház állt, amelyet néhány éve lebontottak.

A szondázó feltárást a Kapucinus u. 4. szám alatti telken végeztük el. A telek közepén, az utcán merőleges irányban, 3 m széles, 20 m hosszú kutatóárkot nyitottunk. Az árok K–Ny-i irányban húzódott a telek K-i végében lévő kőfaltól a Ny-i végében lévő támfalig. A pontosabb dokumentálás és a munkamenet egyszerűsítése kedvéért az árkot 4 szelvényrészre osztottuk.

Az 1. szelvényben a sárga agyagos altalaj a lebontott újkori ház lebetonozott járósíntje alatt 50 cm-re kezdődött. A szelvény É-i oldalától 45 cm-nyire azonban ebbe az agyagba a 14–15. század folyamán egy

meszes habarccsal tapasztott, tört köves falú pincét építettek, amely pince 40 cm széles falának visszabontott csonkját a szelvény ÉK-i sarkában megtaláltuk. Ennek a pincének a falait a török korban visszabontották és földdel tapasztott nagyméretű kövekből rakták újra, majd így használták. Ez a pincehelyiség azonban beomlott, ekkor egy kisebb részt elrekesztettek belőle, és egy újabb, földdel tapasztott tört köves, 35–40 cm széles falazatot építettek. Ez utóbbi pincét tártuk fel a szelvény DK-i negyedében. A pince mindhárom használati periódusában feltételezhető, hogy a bejárat az utcáról nyílt. A pincéket laza, barna, kő-, és téglatörmelékkel töltötték fel, amely török kori kerámiát és sok vaszerszámot tartalmazott. A szelvény DK-i sarkában 260 cm, DNy-i sarkában 180 cm és É-i sávjában 55 cm mélységben találtuk meg az altalajt.

A 2. szelvényben az É-i sávban ugyancsak magasan, 0–40 cm mélyen volt a sárga agyag altalaj. Az agyagba itt is volt egy középkori építésű pince. Széles tört kövekből összeállított falát kavicsos habarccsal kötőanyag tartja össze. A pince É-i fala 30 cm széles, K–Ny-i irányban húzódik, téglából rakott dongaboltozatának csak legalább, ferdén rakott sora maradt meg. K-i falát a török korban 185 cm mélységig visszabontották, a falcsonkot a szelvény K-i sávjában bontottuk ki. A pince Ny-i fala a kutatóárok Ny-i fala, D-i fala a kutatóárok D-i fala alatt húzódik. A pince hossza kb. 5 m, szélességét egyelőre nem ismerjük. Sárga, agyagos betöltése török kori kerámiát tartalmazott. A felszíntől 250 cm mélyen egy 10 cm széles agyagszint alatt vékony, szürke, hamus puszta réteget találtunk, ez alatt egy 40 cm vastag sötétbarna, törmelék, humuszos réteg húzódott, ami 14–15. századi kerámiát tartalmazott. A pince betömött földjébe egy nagyméretű, ovális alakú gödröt ástak, melynek széle égett, faszenes volt. Betöltése vastag, paticsos, égett földtömeget és sok török kori kályhaszemet tartalmazott. A szelvény DNy-i negyedében 4, egymásba ácsott török kori és egy rájuk ácsott négyzetes alakú, újkori szemétködör körvonala metszette egymást.

A 3. szelvényben egy nagyméretű, ovális alakú, török kori kerámiát tartalmazó szemétködört tártunk fel. A gödör K-i és Ny-i oldalán egy-egy vastag (80–100 cm széles), kavicsos habarccsal kötött tört köves építésű faltömb volt. A faltömbök feltételezhetően másodlagosan kerültek erre a helyre, egy közelben levő támfal ostrom alatt megsérült darabjai gurulhattak ide. Környezetükben török kori kerámiát találtunk.

A 3. szelvény Ny-i felében és a 4. szelvény K-i felében egy altalajba ácsott Árpád-kori veremház részletét bontottuk ki. Mélysége a mai szinttől számítva 100 cm, sajnos a tereprendezések miatt az eredeti Árpád-kori járósíntet, amibe a házat ásták, nem ismerjük. A ház ÉK-i, ÉNy-i sarkában, valamint É-i falában további két cölöplyukat találtunk. A cölöplyukakat sárga agyaggal tapasztották ki. Tűzhelyre utaló nyomot nem találtunk. A ház betöltött földje a 13. század közepéről származó kerámiát tartalmazott.

A 4. szelvény ÉK-i sarkában egy négyzetes alakú újkori meszesgödör, Ny-i végén pedig egy újkori pince volt. A szelvény középső harmadában a sárga agyag altalajt sötétbarna, fekáliás réteg borította. A 4. szelvényben a bolygatatlan altalaj szintén 10–25 cm mélyen volt.

A kutatás eredményeként elmondhatjuk, hogy a kutatóárokban kelta, Árpád-kori, késő középkori és török kori leleteket és objektumokat tártunk fel. A telek Ny-i részén előkerültek egy 13. századi veremház részletei, a telek közepén pedig egy késő középkori (14–15. századi), az utcára merőleges lakóház többszörösen átalakított pincéi. Az épület a török korban pusztult el. Egyelőre nem ismert kapcsolata a telek É-i oldalán található középkori pincemaradvánnyal.

VÉGH ANDRÁS

43. Budapest, I. Szabó Ilonka utca 73.

Ró, Kö, Tő

A Budapesti Történeti Múzeum Középkori Osztálya a Fellerer Kft. megbízásából építkezést megelőző régészeti szondázást végzett a telken.

A vizsgálatot a beépítetlen területen, a lebontott épület K-i oldalán található kert területén folytattuk. Az utca vonalára merőlegesen 16×3 m alapterületű kutatóárkot húztunk a kert közepén, a telek hosszában, a hegyoldal lejtésirányának megfelelően. A kutatóárkot a kultúrrétegek aljáig, vagyis a tisztán geológiai rétegek megjelenéséig mélyítettük.

A kutatóárok É-i harmadában, a telek alsó részén modern és újkori feltöltési rétegeket találtunk 160 cm mélységig, amelyek közvetlenül az altalajon helyezkedtek el. A mesterséges terepszintet feltehetően az 1684. és 1686. évi ostromok előtt a Várhegy D-i és É-i lejtőjén az erődítmény védhetősége kedvéért végzett földmunkák során alakították ki, eltüntetve ezzel a korábbi korszakokból származó régészeti jelenségek bizonyos hányadát.

A kutatóárok középső és D-i harmadában az újkori humuszrétegek alatt átlag 100 cm mélyen, egységesen egy vastag, 17. századi kerámiákkal keltezhető laza, vörösesbarna, faszenes planírozási réteget találtunk, amely valószínűleg az 1686-os ostrom rombolásának eltakarításából származik. Alatta egy 10–50 cm vastagságú, többségében 14–15. századi, de elvétve néhány török kori kerámiát is tartalmazó tömött, világosbarna földréteg helyezkedett el, ami alatt jól kirajzolódott a török kori nyeresés, terepegyengetés vonala. Ez alatt 20 cm vastag, tömött, sárgásbarna, szemcsés anyagú réteget találtunk, amelyből kizárólag középkori (14. századi) leletanyag került elő. Ebbe a rétegbe egy széles, sekély mélységű árkot ástak a 15. században. Az árok feltehetőleg a középkori oklevelekben sokszor előforduló majorságok egyikéhez tartozott, melyek a várfalak alatt kerültek el. A 14. századi réteg alatt 10 cm vastag, leletanyag nélküli humuszréteget tártunk fel, alatta az árok D-i felére eső, nagyméretű, 70 cm vastag, tömött, sötétsárga agya-

got tartalmazó beásás betöltött részlete került elő, amely római kori (3–4. század) kerámiatöredékeket tartalmazott. Az árok D-i végében 300 cm mélyen, É-i végében pedig 160 cm mélyen találtuk meg a sárga agyagos talajt.

VÉGH ANDRÁS

44. Budapest, I. Szentháromság tér 15.

Ø

A Szentháromság tér 15. szám alatt pavilonépítés földmunkájánál végeztünk régészeti kutatást, illetve megfigyelést 2001. május 14. és július 31. között.

A régészeti jelenlétre azért volt szükség, mert ez a terület a középkorban erősen beépített volt, kutatás pedig még nem történt, így a rétegvizonyokat nem ismerjük. A munka során kiderült, hogy az alapozási mélységben nincs régészeti réteg, objektum. 1,00–1,20 m-ig 20. századi törmelék (betont) és a korábbi parkosítás nyomait találtuk meg a helyszínen.

Valószínűnek tartjuk, hogy a II. világháborúban ezen a helyen álló háznak a törmelékét nem szállították el, hanem elplanírozták.

TEREI GYÖRGY

45. Budapest, II. Felhővízi utca 7. – Ürömi utca 31.

Ró

A telken 2001. június–július hó folyamán 22 munkanapos, beruházást megelőző feltárást folytattunk. A feltárást során késő római, ÉK–DNy irányú útréteg került elő. Megfigyelhettük az ún. Szépvölgyi-árok egy szakaszát. Az árok köves rétege felett sok kerámiát tartalmazó réteg volt, egyéb jelenség nem került elő.

FACSÁDY ANNAMÁRIA

46. Budapest, II. Medve utca 5–13.

Ró, Á, Kö, Kk

2001. augusztus–december hónapokban régészeti feltárást végeztünk a Medve u. 5–7., illetve 13. számú telken a Csík Ferenc Általános Iskola és Gimnázium tervezett bővítéséhez kapcsolódva a II. kerületi Polgármesteri Hivatal megbízásából. A feltárást három helyszínre osztottuk. Az iskola D-i udvarán (az egykori Medve u. 5. területén) 10×10 m-es felületet, valamint kisebb kutatóárkot nyitottunk fel. Feltártuk egy 18. század közepén használt temető részletét (mintegy 100 sírt), amelyek nagyméretű középkori épületek alapfalmaradványait fedték be. A falmaradványok kapcsolatba hozhatók a D-ről szomszédos telken (Medve u. 3.) kiásott középkori templommaradványokkal (Szt. Péter mártír plébániatemplom, Garády Sándor és H. Gyürky Katalin ásatásai), napvilágra került egy ossarium (csontkapolna?) részlete, valamint a hozzá Ny-ról csatlakozó épületszárny.

Az iskola É-i udvarán (egykori Medve u. 7.) középkori eredetű és egészen az iskola felépüléséig használt